

В.А.Кіцай, студентка,

М.П. Денисенко, д.е.н., професор

Київський національний університет технологій та дизайну

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОСТУПУ ІНВАЛІДІВ ДО ЯКІСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Європейський рівень якості та доступності освіти є національним пріоритетом й передумовою національної безпеки країни. Дотримання міжнародних норм і вимог національного законодавства щодо реалізації конституційних прав громадян України є запорукою якісної освіти [1].

Вчені окремо розглядають, і багато працюють над питанням доступу незахищених верств населення. Особливу увагу приділяють доступу інвалідів до якісної вищої освіти, але в процесі її покращення виникають економічні проблеми.

Над питанням про рівень розвитку освіти вчені зайнялись досить давно. Ще в Загальній декларації прав людини, прийнятій Генеральною Асамблеєю ООН 10.12.1948 р., зазначалось право дитини на освіту і здійснення цього права на підставі рівних можливостей, підкреслювалась необхідність її доступності для всіх дітей. У принципі №5 Декларації прав дитини 1959 року також зазначалось, що дитина, яка є неповноцінною у фізичному, психічному або соціальному відношенні, повинна забезпечуватися спеціальним режимом, освітою та піклуванням, необхідним зважаючи на її особливий стан. У Рекомендаціях про розвиток освіти дорослих 1976 року йшлося про норми і стандарти забезпечення широкого доступу та інклюзивних підходів до освіти. Про доступність освіти та професійної підготовки для людей з інвалідністю говориться також у Санберзькій декларації 1981 року, в якій, зокрема, зазначається: «Кожний інвалід повинен мати можливість здійснювати своє основне право на повний доступ до освіти, професійної підготовки...». У Всесвітній декларації «Освіта для всіх» 1990 року підкреслювалось про необхідність гарантії всім дітям їхнього права на доступ до якісної базової

освіти. У Стандартних правилах забезпечення рівних можливостей для інвалідів ставиться вимога якнайширшого включення людини з інвалідністю. У Концепції Державної програми розвитку освіти на 2006-2010 роки було висунуто вимогу щодо «забезпечення варіативності здобуття професійно-технічної вищої освіти відповідно до здібностей та індивідуальних можливостей громадян : обмеженими можливостями, орієнтованої на інтеграцію їх у соціально-економічне середовище» [3].

Саламанська декларація закликала «...мобілізувати підтримку організацій викладачів з питань, пов'язаних з укріпленням освіти вчителів у тому, що стосується забезпечення освіти для осіб з особливими потребами...» [4].

16 грудня 2009 року Верховна Рада ухвалила Закон України «Про ратифікації Конвенції про права інвалідів і Факультативного протоколу до неї». Україна 24 вересня 2008 року підписала Конвенцію про права інвалідів і Факультативний протокол до неї. Конвенція про права інвалідів передбачає, держава зобов'язується забезпечувати та заохочувати повну реалізацію всіх прав осіб з особливими потребами інвалідністю без будь-якої дискримінації за ознакою інвалідності. На початок 2011 р. чисельність дітей-інвалідів становила 157 тис. (93 тис. у 19 р.), частка дітей з особливостями психофізичного розвитку становить 12,4% населення дитячого віку. За останні роки дещо зменшилася чисельність спеціальних шкіл (шкіл - інтернатів) та їх наповнюваність учнями. Натомість зросла частка дітей з особливими освітніми потребами, які інтегровані в загальноосвітні навчальні заклади, учнів-інвалідів, та учнів з особливостями психофізичного розвитку у професійно-технічних навчальних закладах та студентів-інвалідів у вищих навчальних закладах.

На сьогодні в Україні:

- визначено нову методологію розвитку спеціальної освіти, яка базується демократичних, анти дискримінаційних засадах;
- функціонує система діагностики дітей з особливими потребами.

Між тим донині частина дітей з особливостями психофізичного розвитку отримує спеціальної соціальної допомоги, і ледь не половина випускників закладів, спеціальної освіти зазнає істотних труднощів, вступаючи в самостійне життя [5]. Для підготовки фахівців з числа інвалідів у вищих навчальних закладах передбачено гарантії і пільги для інвалідів різних категорій і груп інвалідності. Під час навчання інвалідів у вищих навчальних закладах їм виплачується пенсія і стипендія у повному розмірі. Після закінчення навчального закладу їм надається право вибору місця роботи з наявних варіантів або вільного працевлаштування (за бажанням). У 26 вищих навчальних закладах різних типів акредитації функціонують спеціальні групи для здобуття вищої освіти особами з вадами слуху і зору. У сфері управління Міністерства праці та соціальної політики функціонує 5 спеціалізованих навчально-виховних закладів інтернатного типу, призначених для професійної, фізичної та соціальної реабілітації, а також здобуття робітничих професій і спеціальностей найбільш незахищеною молоддю віком від 15 років, яка має I, II, III групу інвалідності [6].

Тема економічної проблеми доступу інвалідів до якісної вищої освіти потребує подальшої уваги нашої влади задля більшого розвитку. Потрібно створювати нові проекти. Так як сучасний розвиток і новації комп'ютерів можуть допомогти започаткувати введення дистанційної системи освіти для груп населення які не в змозі бути присутні у процесі навчання в інститутах, я б запропонувала таку систему. Також потрібно розвивати в Україні системи меценатства та волонтерства, у держави замало матеріальних ресурсів.

Список використаної літератури

1. Концепція Державної програми розвитку освіти на 2006-2010 роки.
2. Стаття Катерини Кольченко, консультанту українсько-канадського проекту «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні».
3. Постанова Кабінету міністрів України №1686 від 8.12.2006 р.
4. http://archive.nbuv.gov.Ua/e-journals/ITZN/eml5/content/1_Osavdwp.htm

5. Проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки.

6. <http://books.br.com.ua/39854>